

DIAMAS

Developing Institutional Open Access
Publishing Models to Advance
Scholarly Communication

Vidljivost objavljenih sadržaja, indeksiranje i metrički pokazatelji

Iva Melinščak Zlodi

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
imelinsc@ffzg.unizg.hr

**Regionalni webinar za urednike i izdavače
znanstvenih časopisa u otvorenom pristupu
1. ožujka 2024.**

The DIAMAS project has received funding from the
European Union's HORIZON-WIDERA-2021-ERA-01 grant

“Pojavljivanje pojedinih časopisa na internetu nalik je na oglašavanje nečega putem lista papira nalijepljenoga na neki od stupova električne rasvjete. Na tome će ga mjestu uočiti samo slučajni prolaznici.” (*T. Toth, 2005*)

Zašto danas više nije tako?

Vidljivost?
Lakoća pronalaženja?
Izloženost?
Komunikacija?
Odjek?
Ugled?
Korištenje?
Zajednica?
Publika?

Izdavačka platforma

Ustanova - izdavač

Časopis

Članak

Dijelovi članka

**Članak u različitim fazama
nastanka**

Vezani istraživački materijali

Autor/recenzent/urednik

Rezultati DIAMAS ankete

- Vidljivost i pronalaženje
- Komunikacija
- Doseg i odjek

- Our content is already very well indexed
- We would like to see (better) indexing

Važnost povećanja vidljivosti i mogućnosti pronalaženja sadržaja publikacija i kroz bibliografske i citatne baze podataka i tražilice!

- predstavlja znatan izazov
- razlike u zadovoljstvu trenutnim stanjem u pogledu uključenosti

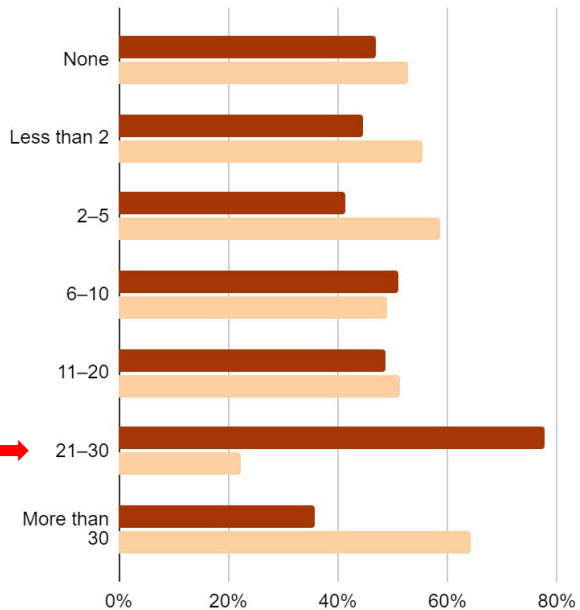
Razlike među ispitanicima

- u uzorku su neke grupe vrlo zastupljene, a neke gotovo odsutne
- u anketi smo prikupili samo odgovore koji se temelje na samoprocjeni uspjeha i razini zadovoljstva
- bez mogućnosti izravnog uvida u stvarno stanje
 - ambicija ispitanika
 - stvarne trenutne uključenosti u baze podataka relevantne za njihovo područje
- razlike među grupama mogu se temeljiti na različitim kriterijima, ali nismo sve analizirali

Zadovoljstvo i veličina/budžet IPSP-a

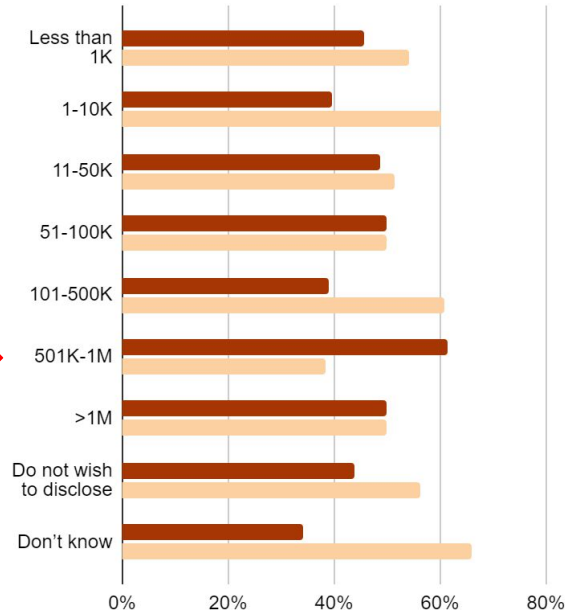
Paid staff employed or contracted by the IPSP (FTEs)

- Our content is already very well indexed
- We would like to see (better) indexing in these search engines...

IPSP's annual budget (Euros)

- Our content is already very well indexed
- We would like to see (better) indexing in these search engines...

Regionalne razlike

	Eastern Europe		Northern Europe		Southern Europe		Western Europe		Grand Total	
Our content is already very well-indexed	26	32.1%	46	44.2%	144	48.5%	69	49.3%	285	45.8%
We would like to see (better) indexing in these search engines	55	67.9%	58	55.8%	153	51.5%	71	50.7%	337	54.2%

Razlike među zemljama su važnije od razlika među regijama

- regije nisu najbolje jedinice za analizu i interpretaciju rezultata
- unutar iste regije, zemlje pokazuju zamjetne razlike u rezultatima, a razlozi za to mogu biti:
 - važnost koju nacionalni sustavi vrednovanja i dodjeljivanja financijskih sredstava dodjeljuju kriteriju uključenosti u relevantne baze podataka
 - trenutna uspješnost u uključivanju
 - profesionalizacija izdavačke djelatnosti
 - dominantni jezik objavljivanja
- primjeri (u 10 najzastupljenijih zemalja):
 - Sjeverna Europa: UK (22% zadovoljnih) - Finska (60% zadovoljnih)
 - Istočna Europa: Poljska (25% zadovoljnih) - Rumunjska (47% zadovoljnih)
 - Južna Europa: Srbija (44% zadovoljnih) - Italija (62% zadovoljnih)

Uočeni problemi s indeksiranjem

- slobodni komentari sudionika ankete
- neke zajedničke frustracije i aspiracije
 - neki su općenito nezadovoljni statusom indeksiranosti svojih publikacija
 - zabrinutost zbog pravovremenosti i točnosti indeksiranja
 - nedostatak znanja i profesionalnog osoblja (posebno vezano uz točnost metapodataka)
 - izazovi vezani uz sadržaje koji nisu na engleskom jeziku i za knjige

Najpoželjnije baze podataka i tražilice

- spominju se različite vrste servisa:
 - komercijalni citatni indeksi,
 - bibliografske baze podataka specijalizirane za neko područje znanosti,
 - opće ili akademske tražilice,
 - otvorene infrastrukture (poput DOAB-a ili DOAJ-a)
 - imena komercijalnih tvrtki koje nude različite servise
- *Web of Science* (89), *Scopus* (83), *Google Scholar* (34), *DOAJ* (21), PubMed (14), ERIH Plus (7), Google (7), EBSCO (6), DOAB (5) + 35 ostalih
- Spominjanja najčešćih servisa različito su regionalno raspoređena
- Indeksiranje u pojedinim bazama podataka nije samo pitanje vidljivosti i korištenosti
 - Autori često odluke o tome gdje će objaviti donose na temelju odjeka publikacija
 - indeksiranost i metrički pokazatelji koriste se kao indikatori važnosti, prestiža i međunarodne prepoznatljivosti
 - Indeksiranost se često smatra i mjerom uspjeha i kvalitete rada urednika i izdavača (unatoč inicijativama poput DORA-e i CoARA-e)
 - održivost IPSP-eva može značajno ovisiti o njihovoj uključenosti u relevantne baze podataka
 - Privlači više prijavljenih rukopisa od šireg kruga autora
 - Pomaže osigurati financijska sredstva kroz potpore i projekte

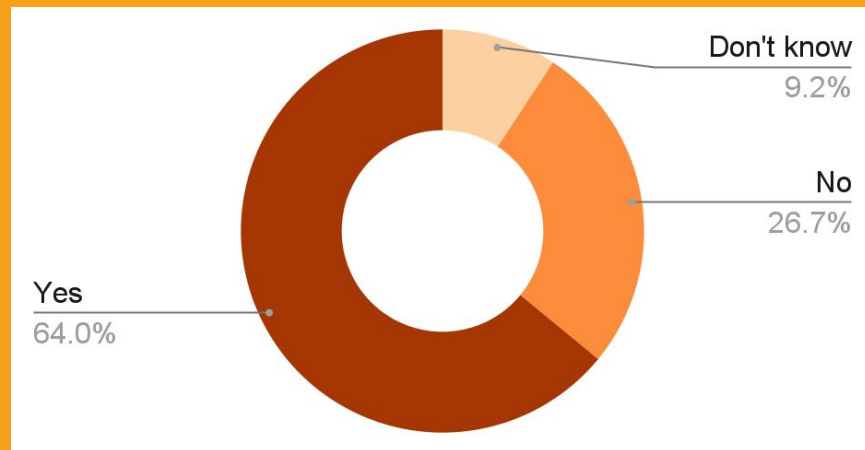
Geografske razlike

	<i>WoS</i>		<i>Scopus</i>		<i>GS</i>		<i>DOAJ</i>		
Region	No	%	No	%	No	%	No	%	Total
Eastern	13	52.0%	12	48.0%	7	28.0%	3	12.0%	25
Northern	13	31.0%	16	38.1%	5	11.9%	8	19.0%	42
Southern	44	56.4%	37	47.4%	10	12.8%	5	6.4%	78
Western	15	31.3%	14	29.2%	12	25.0%	5	10.4%	48
Total	89	44.9%	83	41.9%	34	17.2%	21	10.6%	

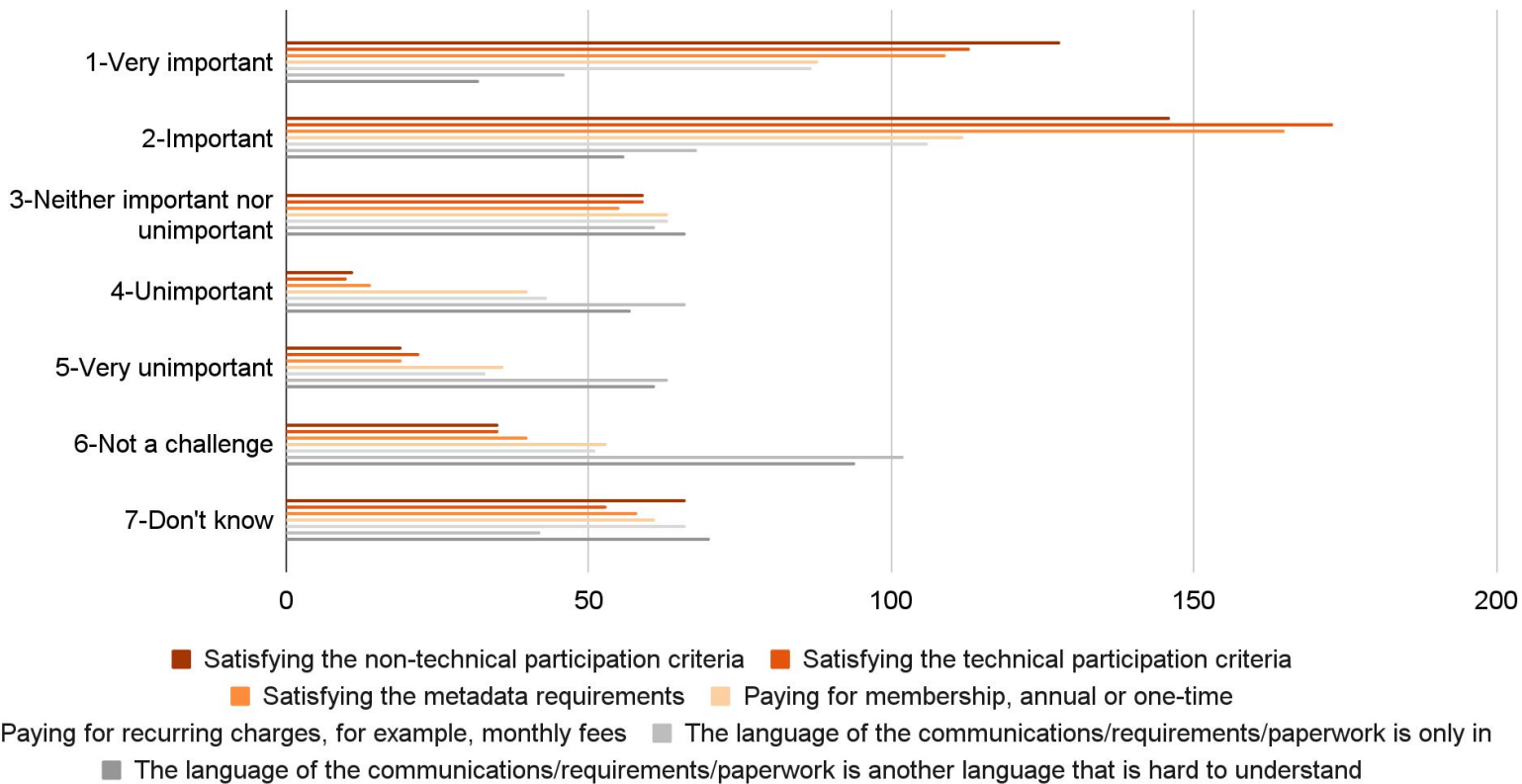
Geografske razlike

- zemlje Južne i Istočne Europe daju veliku važnost uključenosti u WoS i Scopus:
 - npr. udio spominjanja WoS-a je 65% u Srbiji i 53% u Španjolskoj (a Scopus - 48% u Srbiji and 47% u Španjolskoj)
- u zemljama Zapadne i Sjeverne Europe se citatni indeksi spominju znatno rjeđe
 - npr. udio spominjanja WoS-a je 19% u Francuskoj i 16.7% u UK (a Scopus - 19% u Francuskoj i 25% u UK)
- sudionici iz zemalja Sjeverne Europe često spominju DOAJ, a sudionici iz Južne Europe mnogo rjeđe
 - spominje ga 4.3% iz Srbije i 5% iz Hrvatske

Brinu li IPSP-evi sami o indeksiranju svojih publikacija?

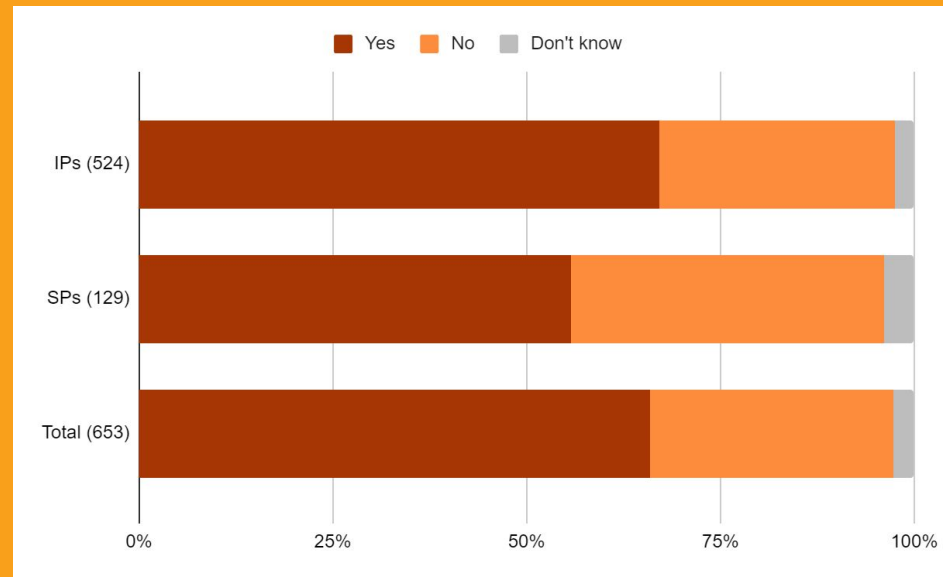

Izazovi pri indeksiranju

Komunikacija putem digitalnih medija

- *newsletter*
- društveni mediji
- profili na društvenim mrežama

Indikatori i njihovo prikazivanje

Različite vrste indikatora:

- odjek (na temelju citiranosti ili atmetrijski)
- korištenost
- učinkovitost uredničkog rada

Granularnost:

- na razini članka
- na razini publikacije

Zatjevnost implementacije:

- trud
- tehnološka podrška
- financiranje

	n	%
Article-level usage metrics, such as visits, views, downloads	184	66.9
Submission, acceptance, publication dates	176	64.0
Publication-level usage metrics, such as visits, views, downloads	119	43.3
Publication-level impact metrics, such as Impact Factors	104	37.9
Article-level impact metrics, such as citation counts	100	36.4
Altmetrics, such as Altmetric, Plum X Metrics	64	23.3
Rejection rates	42	15.3
Widget showing the geographical spread of visitors	33	12.0
Dimensions citation badges	29	10.5
Other (please specify)	16	5.8

Regionalne razlike u prikazivanju indikatora odjeka publikacija

<i>Geographic region</i>	No	Yes
Eastern Europe	76%	24%
Northern Europe	76%	24%
Southern Europe	52%	48%
Western Europe	71%	26%
Grand Total	62%	37%

Preporuke?

- birati **ispravne strategije** povećanja vidljivosti
- znati kako funkcionira **sustav kolanja** znanstvenih informacija
- poznavati svoju **publiku** i realno identificirati ciljeve
- koristiti trajne **identifikatore** za osobe, radove i ustanove
- koristiti nove i tradicionalne načine **promocije**, ali **pažljivo**, nenametljivo i štiteći uvijek prikupljene osobne podatke
- prepoznati vrijednost **preprint** verzija i njihove dostupnosti
- poticati **autore na dijeljenje** svih verzija rukopisa, svim prikladnim kanalima (posebno putem repozitorija)
- prihvaćanje praksi **otvorene znanosti** (npr. dijeljenje i povezivanje podataka)
- važnost **zajedničkih izdavačkih platformi** (institucijskih, nacionalnih, međunarodnih)
- uvijek birati **standardizirana tehnološka rješenja** (važnija su od vizualnog dojma)
- paziti na točnost svih **metapodataka**
- brinuti o **ažurnosti i točnosti informacija** (pogotovo ako je časopis dostupan na više platformi)

Hvala na pažnji!

